

İHSAN, İHSAN ŞAŞAR (d. 1942)*

Şoför

Yılmaz YEŞİL

Anahtar Kelimeler: İhsan, Âşık Edebiyatı, Sorgun, Yozgat, 20. Yüzyıl Türk Edebiyatı

İhsan Şaşar, 1942'de Yozgat'ın Sorgun ilçesine bağlı Hanbaşı mahallesinde, çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Şaşar, okul çağına gelince, teyzesinin oğluyla beraber okula gitmek istediği için, ailesi tarafından mahkeme kararıyla yaşı büyütülmüştür. Resmî kaynaklara 1939 doğumlu olarak kaydedilen Âşık İhsan'ın, ailesinin soyadı önceden “Layık” iken resmî kayıtlara geçerken “Şaşar” olarak değişmiştir. Âşık İhsan; okul çağına gelince, eğitim hayatına Sorgun'un Yeşilyurt okulunda başlar. Okul sıralarında ikinci sınıftan itibaren bir şiir söyleme ve yazma hevesi baş gösterir. O yıllarda okul çapında yapılan şiir yarışmasında, öğretmenler için yazdığı şiirle birincilik ödülünü alır. İlkokulu bitirince ailesinden dolayı çiftçilik ile uğraşır. Daha çocuk yaşlardan itibaren, sesinin güzel olmasından dolayı tarlalarda, bağlarda ve düğünlerde türküler söylemeye başlar. Bu yeteneğinden dolayı çocukların alınmadığı büyükler odasına alınıp, dönemin beğenilen türkülerini söyleme imkânı bulur. Hayatını idame ettirirken hem kamyon ve minibüs şoförlüğü yapar hem de davet edildiği yerlerde, halk meclislerinde sanatını icra eder. Âşık İhsan, Yozgat'ın Sorgun ilçesinde doğup büyür ve âşıklık geleneğini buraya gelen kahvelerde atışmalar yapan, halk hikâyeleri anlatan ve destan satan âşıklardan öğrenir. Kendisinde bulunan âşıklık yeteneği, kasabaya gelen âşıklara olan imrenmesiyle gün yüzüne çıkar. Askerden geldikten sonra âşıklıkla pek fazla ilgilenmez, özel radyolar ve televizyonlar kurulmaya başladıktan sonra yerel yayın kurumlarında katıldığı programlarla âşıklığı icra etmeye devam eder. Askerden sonra küçüklükten beri sevdiği dayısının kızıyla evlenmek ister; dayısının birtakım zorluklar çıkarmasına rağmen, kendisinin âşıklığını kullanarak hâlini şiirle anlatıp derdini dile getirmesi ve komşuların ve aile büyüklerinin araya girmesiyle bu evlilik gerçekleşir. Yaşı ilerledikten sonra eskisi gibi çok fazla geleneği icra edememesine rağmen, âşık meclislerine katılmaya gayret göstermektedir. Âşık İhsan; iki kız, iki oğlan dört çocuk babasıdır. Çocuklarının hepsini evlendirmiş, eşiyle beraber yaşamaktadır (Yeşil 2012: 87-91).

Âşık İhsan'dan ve eserlerinden edindiğimiz bilgilere göre yetişmiş olduğu Sorgun'da âşıklık geleneği; köy odalarında, üzüm toplama zamanı bağlarda, düğünlerde ve kahvelerde icra edilmekteymiş. Eskiden güçlü bir âşıklık geleneği mevcut olan bu bölgede (Oğuz 1992; Doğan 1988; Doğan 1990) günümüzde de kısmen devam etmektedir. Âşık İhsan'ın da dahil olduğu âşıklar; yörede düzenlenen şöenlerde, âşıklar bayramlarında, tertip edilen âşık atışmalarında âşıklık geleneğini muhafaza edebildikleri özellikleriyle icra etmeye çalışmaktadırlar. Sorgun'da Âşık İhsan'dan başka; Âşık Niyazi Ersoy, Âşık Sefil Döndü, Erozan gibi âşıklar yörede bu geleneğin temsilcileri arasındadır. Eserlerinde de belirttiği gibi kahvelere gelen âşıklara ilgi duyarak onlar gibi söylemeye özendiğini belirten Âşık

İhsan, saz alacak parası da olmadığı için eline aldığı küreği saz gibi tutarak, bağlarda üzüm toplayan ve helkirlerde pekmez kaynatan kadınlara türküler söylemeye başlamıştır. Daha 15-16 yaşlarındayken bağlarda üzüm toplayan kızların söyledikleri manilere karşılık verip, onları işlerine teşvik ettiği için bağ sahipleri tarafından bağlara davet edilmiştir. Saz çalmayı hiç usta görmeden kendi kendine öğrenir. Bu arada Sorgun'a hangi âşık gelse onu dinlemeye gidip, ondan bir şeyler öğrenmeye çalışır. Bir kahvedeki ilk söyleyişini Hasan Ekimli'nin kahvesine gelen Çorumlu Âşık Hasan için, tepsi dolandırırken söylediği şu dörtlükle gerçekleştirdi: "Âşığın sözünde yoktur yalandır/ Demeyin ki sakın şu felan filandır/ Hasan Ustam gurbette tepsi dolandır./ Ekmeni bundan kazanmış gelmiş." Kahvede söylediği bu dörtlükle âşıklar ve onlara ilgi duyanlar arasında tanınmaya başlayan Âşık İhsan, yazıda Çoban Toraman'ın öldürülmesi üzerine yazdığı destanın Peyik pazarında satılmasından sonra halk arasında da Âşık İhsan ismiyle tanınmaya başlar. Sorgun'da değil, çevre kasabalarda da tanınıp meclislere davet edilmeye başlar. Âşık İhsan bu destanı âşıklık bâdesini içtikten kısa bir süre sonra yazmıştır. Bâdeyi nasıl içtiğini kimselere anlatmaması gerekirken, gördüğü rüyada olanları başkalarına anlattığı için âşıklıkta daha iyi olamadığını dile getirir. Âşık İhsan yörede bilinen pek çok destan ve deyiş söylemiş, atışmalara ve şenliklere katılmıştır. Hakkında yayımlanmış bir kitap bulunmamaktadır (Yeşil 2012: 87-95). Bunun yanında Yılmaz Yeşil tarafından 2001 yılında Gazi Üniversitesinde hazırlanan bitirme tezinde şiirleri bir araya getirilmiştir.

Kaynakça

- DOĞAN, D. (1988). *Yozgat Şâir ve Yazarları*. Ankara: Yozgat Valiliği Özel İdare Müdürlüğü Kültür Yay.
- DOĞAN, D. (1990). *Bütün Yönleriyle Sorgun*. Ankara: yyy.
- OĞUZ, M. Ö. (1992). *Yozgatlı Halk Şâiri Nâzi*. Ankara: yyy.
- YEŞİL, Y. (2001). *Âşık İhsan Şaşar Hayatı Sanatı Şiirleri*. Lisans Bitirme Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi.
- YEŞİL, Y. (2012). "Bir Âşık, Bir İnceleme Yozgat Âşıklık Geleneği ve "Âşık İhsan Şaşar". 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum*. C. 1: 2:

* Bu madde, Yılmaz YEŞİL, "İHSAN, İhsan Şaşar", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ihsan-ihsan-sasar> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.